

KOSOVA TÜRK HALK KÜLTÜRÜNDE SÜNNET

Erol EROĞLU* & Yavuz KÖKTAN**

* Dr. Öğretim Üyesi, Sakarya Üniversitesi, Türk Dili Bölümü, eeroglu@sakarya.edu.tr, Orcid No:0000-0001-6393-8758

** Dr. Öğretim Üyesi, Sakarya Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, ykoktan@sakarya.edu.tr, Orcid No:0000-0002-0834-2377

Received Date: 30.10.2023. Revised Date: 13.11.2023. Accepted Date: 13.11.2023

Copyright © 2023 Erol Eroğlu and Yavuz Köktan. This is an open access article distributed under the Eurasian Academy of Sciences License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

Özet

Sünnet, çocuklarının büyüme ve olgunlaşma sürecine geçişini simgeler. Sünnet, çocuklarının yetişkinlik yolundaki ilk adımı olarak kabul edilir. Genellikle bu gelenek, çocuklarının fiziksel ve manevi sağlığını güvence altına almak amacıyla yapılır. Kosova'da yaşayan Türklerin sünnet gelenekleri, bu topluluğun kültürel ve dini özelliklerini yansıtan önemli bir ritüeldir. Kosova Türkleri için bu gelenek, toplumlarının kimliğini korumaları ve kültürel bağlarını sıkı tutmaları açısından kritik bir rol oynar. Kosova'da yaşayan Türkler, geleneksel sünnet törenlerine büyük önem veren bir topluluğun temsilcileridir.

Sünnet, genellikle çocuğun 6 ila 10 yaşları arasında gerçekleşir ve aile üyeleri, komşular sünnet törenine davet edilir. Tören, geleneksel kıyafetlerin giyildiği ve yerel müziklerin çalındığı coşkulu bir etkinlikle kutlanır. Sünnet sonrası, aileler genellikle çocuğa hediyeler verir ve çeşitli yemeklerle konuklarını ağırlar. Bu gelenek, Kosova Türklerinin kültürel kimliğini sürdürmeleri ve toplumsal dayanışmayı pekiştirmeleri için önemli bir araç olarak kabul edilir. Bu ritüel, Kosova Türk topluluğunun tarihini, kültürünü ve değerlerini kutlama ve koruma çabalarının bir parçası olarak yaşatılır. Kosova'da yaşayan Türkler için sünnet, aile bağlarını güçlendiren ve topluluklar arasında birlik ve beraberliği teşvik eden önemli bir gelenek olarak devam etmektedir. Ayrıca Kosova Türklerinin sünnet gelenekleri, toplumsal dayanışma ve aidiyet duygularını pekiştirmekte önemli bir rol oynamaya devam etmektedir.

Bu çalışmayla, Kosova'da yaşayan Türklerin kültürel yapısına, özellikle "sünnet"e ilişkin örf, adet, görenek, gelenek ve halk inanışlarının ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır. Ayrıca, yüzlerce yıldır farklı kültür, din ve ırka mensup toplumlarla bir arada yaşayan Kosova Türklerinin hayatında fonksiyonelliğini koruyan inanışlar ve bunlara bağlı pratiklerin tespit edilmesi, kökleri binlerce yıl öncesine dayanan Türk kültürüyle benzerlik ve devamlılık gösteren yönlerinin olup olmadığını ortaya koyma imkânı verecektir.

Anahtar Kelimeler: Kosova, geçiş dönemleri, kültür, halk kültürü, sünnet

CIRCUMCISION IN KOSOVO TURKISH FOLK CULTURE

Abstract

Circumcision symbolizes the transition of children to the growth and maturation process. Circumcision is considered as children's first step towards adulthood. Generally, this tradition is done to ensure the physical and spiritual health of their children. Circumcision traditions of Turks living in Kosovo are an important ritual that reflects the cultural and religious characteristics of this community. For Kosovo Turks, this tradition plays a critical role in preserving the identity of their community and keeping their cultural ties tight. Turks living in Kosovo are representatives of a community that attaches great importance to traditional circumcision ceremonies.

Circumcision usually takes place between the ages of 6 and 10, and family members and neighbors are invited to the circumcision ceremony. The ceremony is celebrated with an exuberant event where traditional clothes are worn and local music is played. After the circumcision, families usually give gifts to the child and entertain their

guests with various meals. This tradition is considered an important tool for Kosovo Turks to maintain their cultural identity and reinforce social solidarity. This ritual is kept alive as part of efforts to celebrate and preserve the history, culture and values of the Kosovo Turkish community. For Turks living in Kosovo, circumcision continues as an important tradition that strengthens family ties and promotes unity and solidarity among communities. In addition, the circumcision traditions of Kosovo Turks continue to play an important role in reinforcing their sense of social solidarity and belonging.

This study aims to reveal the cultural structure of the Turks living in Kosovo, especially the customs, traditions, customs, traditions and folk beliefs related to "circumcision". In addition, determining the beliefs and related practices that preserve their functionality in the lives of Kosovo Turks who have lived together with societies belonging to different cultures, religions and races for hundreds of years will give the opportunity to reveal whether they have similarities and continuity with Turkish culture, whose roots go back thousands of years.

Keywords: Kosovo, transition periods, culture, folk culture, circumcision

GİRİŞ

Geçiş dönemleri, halkbiliminin önemli çalışma alanlarından biridir. Doğum, evlenme ve ölüm gibi ana geçiş dönemlerinin dışında sünnet ve askerlik gibi ara geçiş dönemleri bulunmaktadır. Bütün geçiş dönemleri içinde çok sayıda kültürel uygulama ve ritüel bulunmaktadır.

Bir toplumdaki örf, âdet, gelenek, görenek ve inanışlar, o toplumun kültürünü meydana getirmektedir. Kültür; toplumların geçmişi ve geleceği arasında bir köprü vazifesi görerek, milletlerin varlıklarını ve birliklerini korumalarına büyük ölçüde yardımcı olmaktadır.

Geçiş dönemleri, insanın eski durumundan kopuşunun ve yeni bir hayata geçişinin başlangıç noktaları olan, doğum, sünnet, askerlik, evlenme ve ölümdür. A. Van Gennep geçiş dönemlerine ait törenlerin işlevini, "Toplumdan topluma değişen ve bir sosyal durumdan bir başka sosyal durumla ilgili çeşitli ve başarılı geçiş uygulamaları vardır. Bir insanın hayatının başlangıç ve bitişleri geçiş dönemleriyle belirgin hale gelir. Bu geçiş dönemleri doğum, sosyal erginlik, evlilik, babalık/analık, sosyal gelişme, meslekî uzmanlaşma ve ölümdür. Bu olayların her biri için törenler vardır. Bu törenlerin temel görevi veya işlevi, bireyi tanımlanmış yapmak, belirgin bir durumdan bir başkasına geçişte bireye yardımcı olmaktır." şeklinde açıklar (Çobanoğlu; 2000:172). Bu ritüeller bir halden diğerine geçişi psikolojik olarak kolaylaştırırken, kişiyi yeni durumun üyesi olma konusunda şartlandırır ve eğitir. Toplum içinde önemli olayları belli bir düzen içinde yaşamayı sağlar ve düzeni korur (Günay, 1995:2). Geçiş dönemlerinde yapılan törenler; kişinin yeni durumunu belirtmek, onu kutlamak, "eşik"teki kişiyi yalnız bırakmamak amacıyla yapılır (Örnek; 2000:131).

Bu çalışmada konu edindiğimiz Kosova'da yaşayan Türklerin sünnet ile ilgili uygulamaları, halkın gelenek, görenek, örf, âdet ve inanışlarında önemli yeri olan unsurlardır. Bu geçiş dönemindeki uygulamalar, aynı zamanda toplumların millî ve manevî karakteristiklerini taşımasının yanı sıra, gelişim sürecinde önemli vasıtalar da olmaktadır.

Her toplum, tarihin seyri içinde kendine has kültürel değerlerini meydana getirmektedir. Bu kültürel değerlerden bazıları zamanla toplumun ihtiyaçlarına cevap veremediğinden veya farklı sebeplerden dolayı kaybolmakta, bir kısmı ise halkın maddî ve manevî hayatıyla ilişkisini kesmeyerek varlıklarını sürdürebilmektedir.

Bu çalışmayla, Kosova'da yaşayan Türklerin kültürel yapısına, özellikle "sünnet"e ilişkin örf, âdet, görenek, gelenek ve halk inanışlarının ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır. Ayrıca, yüzlerce yıldır farklı kültür, din ve ırka mensup toplumlarla bir arada yaşayan Kosova Türklerinin hayatında fonksiyonelliğini koruyan inanışlar ve bunlara bağlı pratiklerin tespit

edilmesi, kökleri binlerce yıl öncesine dayanan Türk kültürüyle benzerlik ve devamlılık gösteren yönlerinin olup olmadığını ortaya koyma imkânı verecektir.

Yüzyıllar boyu Türk hâkimiyetinde kalmış olan Prizren, Kosova'nın en önemli kültür merkezlerinden birini oluşturmaktadır. Farklı kültürlerin kaynaştığı Prizren ve Gilan, günümüzde de Türklerin yoğun olarak yaşadıkları şehirlerdir. Kosova'da yaşayan Türkler, farklı dil, din ve ırka mensup diğer halklarla bir arada yaşamışlar, kendi benliklerini, kimliklerini ve kültürlerini unutmamışlardır.

Araştırma, teorik ve uygulamalı olarak iki kısımdan oluşmaktadır. İlk aşamada, konuyla ilgili geniş kapsamlı literatür taraması yapılarak konunun teorik çerçevesi oluşturulmuştur. İkinci aşamada ise, araştırmanın amacı doğrultusunda saha çalışması bölümü gerçekleştirilmiştir.

Araştırma Sahasının Tanıtılması

Kosova, küçük bir yüz ölçüme sahip olmasına rağmen, Balkanlarda önemli bir konuma sahiptir. Coğrafi konum olarak, Avrupa kıtasının güneyinde ve Balkan yarımadasının kuzeybatısında yer alır. Türkiye ile Avrupa ülkeleri arasında köprü görevini görür. Kosova, kelime olarak "kuş ovası" anlamına gelmektedir ve Balkanlara yapılan Osmanlı öncesi Türk göçlerinden kalma bir isimdir (Malcolm; 1999:24-26).

Başkenti Priştina olan Kosova'nın kuzey ve doğu sınırında Sırbistan, güneyinde Kuzey Makedonya, batısında Arnavutluk ve Karadağ bulunmaktadır. Toprakları her türlü ürünün yetişmesine imkân verecek ölçüde verimlidir. Güneyde Şar Dağları, batıda Arnavutluk Alpleri, Karadağ sınırı bölgesinde Mokra Dağları, kuzeydoğuda Golyak Tepeleri bulunmaktadır (Önen, 2006:6-7).

Kosova'da yaşayan Türkler; genel olarak şehir merkezlerinde kalmış bir nüfus yapısı göstermektedir. Prizren, Mamuşa, Priştine, Gilan yoğun Türk nüfusunun yaşadığı yerlerdir (Tılıç; 1999:72-73).

Sünnet Geleneği

Türk-İslam kültüründe çocukla ilgili geleneksel işlemlerden birisi de sünnettir. Dinsel ve töresel işlemler içerisinde en katısı ve en yaygın olanı sünnet geleneğidir. Hiçbir aile bu köklü geleneğin dışında kalmak istemez. İslam dininde Hz. Peygamberin yaptığı, uyguladığı, yapmayı öğütlediği şeylere uymaya sünnet denir. Sünnet geleneğinin köklü oluşunun bir başka gerekçesi de peygamber efendimizin sünnetli doğmuş olmasıdır. Böylece İslam dininin kurucusunun bedensel bir özelliği bu dinden olanlara doğuşlarından sonra kazandırılmak istenmiştir. Sünnet zorunluluğu İslamiyet'in kutsal kitabında açıkça belirtilmemiş olmasına rağmen "İbrahim Peygamberin bu husustaki şeriatına tabii ol" ayeti genel bir kural olarak kabul edilmiştir. Çocuk sünnet yoluyla İslam topluluğuna katılmakta, Müslüman olmayan çocuklardan ayrılmaktadır. Bir Müslümanla evlenen yabancından öncelikle sünnet olması istenmektedir. Bu durumda sünnet dinselliği belirten bir işaret olmaktadır. Toplumumuzda yaşı gelip geçtiği halde sünnet olmamış kimselere kınayıcı yakıştırmalar yapılmaktadır (Örnek, 2000:170-172).

Sünnet, erkek çocuklarının hayatlarındaki önemli törenlerden biridir. Sünnet çocuğunun yaşı ve törenin mevsimi üzerine kesin bir kural yoktur. Çocuklar ergenlik çağına girmeden, bazı hallerde çok erken yaşlarda sünnet edilir (Boratav, 1984:160).

Orta Asya'da sünnet yaşı 1-13 yaş arasında değişebilir. Özbeklerde bu yaş 7 ila 9 arasındadır. Bazı gruplar arasında sünnet tek sayılı yaşlarda yapılır. Eğer erkek çocuk, herhangi bir makul sebep olmaksızın sünnet edilmez ise ailesi toplum tarafından kınanır. Ekonomik hayatta tarımın ağırlığı sebebiyle, sünnet ve diğer kutlamalar, işlerin azaldığı zaman olan sonbahara

veya kışa kadar ertelenir. Çocuklar sünnet kutlamalarına kadar iyileşmeleri için birkaç gün öncesinden sünnet ettirilir. Sünnetin sosyal mahiyeti çok güçlüdür. Sünnet yapmayan aileler kınanır ve mahallî topluluğun sosyal yaptırımına mazur bırakılır. Böyle bir durum sadece komşuluk, arkadaşlık ve akrabalık ilişkilerinde değil, aynı zamanda sünnet olmayan erkek çocuklar için de zordur. Onlar yaşamlarının geri kalan kısmında dışlanabilirler ve aileler sünnet edilmemiş kişilere kızlarını vermekten çekindikleri için eş bulmakta zorlanabilirler (Chylinski, 1995:71-73).

Kosova'da yaşayan Türklerin halk kültüründe, sünnet yerine getirilmesi gereken dinî bir görev, sosyal yönü ağır basan bir olaydır. Çocuklar ilköğretime başlamadan veya okula devam ederken sünnet ettirilirler. Sünnet törenleri okullar tatil olduktan sonra yaz mevsiminde veya güz aylarında okullar açılmadan önce yapılır. Sünnet, erkek çocuğunun ilk mürüvveti olarak değerlendirilir.

Sünnet uygulaması eskiden berberler, sünnetçiler tarafından gerçekleştirilirken, günümüzde doktorlar tarafından yapılmaktadır. Sünnet hazırlıkları içinde çocuğun kıyafetlerinin alınması ve sünnet yatağının hazırlanmasına özen gösterilir. Takım elbise, uzun gömlek, kundura ayakkabı, "Maşallah" işlemeli şapka ve "Maşallah" işlemesi olan mavi satenden oluşan sünnet kıyafetleri genellikle Türkiye'de yapılmaktadır. Nazar değmemesi için de sünnet şapkası mavi renktedir.

Sünnet yatağı, sünnetten bir hafta önce hazırlanmaya başlar. Sünnet olduktan sonra misafirlerin ziyaret edeceği düşünülerek sünnet yatağı geniş bir odaya kurulur. İşlemeli yorgan, çarşaf, yastık gibi eşyalardan başka çeşitli süslemeler de yer almaktadır.

Bu süslemeler yatan çocuğu eğlendirmeye yaradığı gibi aynı zamanda yatağın gösterişli olmasını da sağlar. Yatağın dört köşesine küçük ahşap direkleri takılır. Bu direkler, tüllerle, çeşitli nakışlarla ve süslerle donatılır. Sünnet yatağının hazırlanmasına akraba ve komşu kadınlar yardımcı olurlar. Kadınlar sünnet yatağını hazırlarken tef çalıp türküler, şarkılar söyler ve oyunlar oynarlar.

Çocuk, sünnet olacağı gün "nuna"sı (hala, teyze gibi yakın akrabalarından bir kadın) tarafından yıkanır, teyzesi tarafından giydirilir. Sünnet kıyafetlerini giyen çocuk önce nunasının ve teyzesinin, sonra diğer aile büyüklerinin ellerini öper.

Çocuk sünnet edilmeden önce konvoy oluşturularak caddelerde arabayla gezdirilir. Eskiden fayton tercih edilirken günümüzde arabalarla şehir turu yapılmaktadır. Konvoyda yer alan arabalara birer tane havlu bağlanır. Sünnet konvoyunun aynı yoldan ikinci defa geçmemesine özen gösterilir. Yörede kirvelik geleneği yoktur.

Sünnet olacağı sırada çocuğu dayısı veya amcası tutmaktadır. Çocuk sünnet işlemi bitince yatağına yatırılır. Gelen misafirler çocuğu ziyaret edip getirmiş oldukları hediyeleri çocuğun yatağına bırakırlar. Hediyeler gelenlerin yakınlık derecesine göre altın, para, oyuncak, havlu vb. olmaktadır. Sünnet mevlidi okutulur, misafirlere yemek verilir (Eroğlu; 2008:156-157).

Kosova'da yaşayan Türklerin sünnet düğünlerinde Yunus Emre'nin ayrı bir yeri vardır. Genellikle Bursalı Süleyman Çelebi'nin yazdığı mevlidin okunmasıyla geçen sünnet şenliğinde Niyazi Misri ile Yunus Emre'nin ilahileri de okunur. İlahileri hafızalar okur ve onlara sünnet şenliğine katılanlar eşlik eder (Recepoğlu; 2001:107).

Yaşar Kalafat gözlemlerini şu şekilde anlatmaktadır. "Mamuşa'da bir uygulamaya şahit olduk. Burada gelin ve sünnetli çocuk kasaba içerisinde dolandırılırlarken aynı yoldan ikinci defa geçmemeye özen göstermektedirler. Mamuşa'da yaşayan Müslüman Türk halkında çocuk sünnet yapıldığında onu dayısı veya amcası tutar. Ancak kirvelik kurumu pek yoktur.

Sünnette “Sünnet Düğünü” veya “Sünnet Zevki” diye bilinen bir şenlik yapılır. Bu toyda yemek ikram edilir, ziyafet verilir. Bu şenlik akşam 20.00 den gece 02.00–03.00’e kadar devam eder. Ayrıca sünnetten evvel ve sonra mevlit okutulur ve şenlik daha sonra yapılır. Sünnet olan çocuğun sünnet parçası çocuğun annesine verilir. Annesi o parçayı bir dönem saklar. Kosova’daki bir mevzuata göre ülkedeki bütün etnikler Kosova bayrağının yanı sıra kendi milli bayraklarını da asabilirler. İş yerlerinde, okullarda, düğün ve sünnet alaylarında yaşanan kasabanın etnik yapısına göre Arnavut ve Türk bayraklarını görmek mümkündür. Sünnet düğünlerinde sünnetli çocukların Türk bayrağı eşliğinde dolaştırıldıklarını rahatlıkla görülmektedir. (Kalafat; 2008:461-462)

Ahmet İğciler Kosova’nın Prizren şehrinde sünnet geleneği ile ilgili olarak şu şekilde açıklama yapmaktadır:

“Prizren’de her müslüman ailesinde (ister Türklerde isterse Arnavutlarda ve Boşnaklarda) sünnet düğünü yapılır. Hayatın bir parçasını oluşturan sünnet düğünleri, zamanla kimi değişikliklere uğramıştır. Eskiden bu düğünler sadece evlerde olur ve büyük şenlik havası içinde gerçekleşirdi. Bir zamanlar **Din Gayreti** ve **Yemekli Düğün** denilen iki çeşit düğünler olurdu. Bugün ise bu iki düğün arasında bayağı ayırım görülmektedir. Çünkü varlıklı aileler, sünnet düğünlerini, kadınların ve erkeklerin katıldığı salonlarda yapmaktadırlar.” (İğciler; 2017:215-216)

Nuran Malta Muhaxheri, Kosova Türklerinin sünnet düğünlerini: “Eskiden zengin olanlar, kendi çocuklarıyla birlikte bazı fakir ailelerin çocuklarını da sünnet ettirirlermiş. Düğüne onların da dost ve akrabalarını davet ederlermiş. Sünnet düğünü Kosova’da 3 gün sürermiş. Genellikle evde evlenme töreni olduğu zaman, ailenin küçük çocukları da sünnet olmaktadır. Kosova’da sünnet düğünü için hazırlıklar iki hafta önceden başlar. Düğün için saz ekibi ve davul zurna takımı bir hafta önceden ayarlanır. Sünnet olacak çocuğun dayısı hediyelik olarak, kurban (özellikle koç) veya eşya alır. Hediyelik eşyalar ve bahşişler üç gün önceden alınır ve sünnet olan çocuğa verilir. Hediyelik kurban götürülmeden önce evde kırmızı renge boyanır ve kurdele takılır. Sünnet olacak olan çocuğun dayıları, teyzeleri, halaları ve yeğenleri dört gün önceden gelirler. Perşembe günü başlayan sünnet düğünü gece yarısına kadar devam eder. Perşembe sabahı saat 9’da misafirler toplanır. Çocuk, yıkanmaya hazırlanır. Çocuğu, anneanesi ve babaanesi avlunun ortasında beraber yıkarlar. Çocuk türkülerle yıkanır. Çocuk yıkandıktan sonra temiz elbiseler giydirilir ve geziye çıkarılır. Gezdirme olayı çalgılar eşliğinde, araba konvoyları ve akrabaların halaylarıyla devam eder. Gezdirmeden önce bayrak süslemeleri yapılır. Bayrağa bir mintan ve iki adet balon ve teller takılır. Gezi esnasında, en önde bayrak gider. Bayrağı yeğen taşır. Ardından köyün imamı ve çocuğun dayısı gelir. Daha geride ise yakın akrabalar gelirler.” (Malta Muhaxheri; 2019:237) şeklinde açıklamaktadır.

Kadir Ekinci ise yapmış olduğu yüksek lisans tezinde Kosova’dan göç eden ve Bursa’da yaşayan Mamuşalıların uygulamalarını şöyle anlatmaktadır. Sünnet edilecek olan çocuğun anneanne, babaanne, dede, hala teyze vs. yakın akrabalarına davetiye yerine elbiselik kumaş gönderilir. Anneanne ve babaanneye elbiselik kumaş, çorap, eğer kullanıyorsa başörtüsü, iç çamaşırı gönderilir. Verilen elbiselik kumaşlar diktirilerek düğün günü giyilmek üzere hazırlanır. Dedelere ise takım elbiselik kumaş, çorap, gömlek, kravat, iç çamaşırı gönderilir. Düğün günü giyilmek üzere takım elbise diktirilir. Eğer ailenin maddi durumu iyi ise anneanne, babaanne ve dedelere ayakkabı da alınabilir. Yakın akrabalar yani hala, teyze ve eniştelere elbiselik ve takım elbiselik kumaşlar gönderilir. Uzak akrabalar ise davetiye ile düğüne çağırılır.

Genelde perşembe günleri yatak yapılır. Çocuk sünnet edildikten sonra yatacağı yatak süslenir. Yatak yapmak için yakın akrabalar çağırılır. Yatak yapma işlemi bittikten sonra orada bulunanlara yemek ikram edilir. Yemekler genelde çorba, etli kuru fasulye, börek ve tatlıdan oluşur. Cuma günü akşamı yakın akrabalara yemek verilir. Düğün yemeklerinde mutlaka lahana sarması olur. Yemekler yendikten sonra daha önceden kiralanmış olan düğün salonuna gidilir ve sünnet kınası yakılır. Orada müzik eşliğinde oynanır, eğlenceler yapılır. Kına gecesi sadece kadınlar arasında yapılır. Bu eğlence sırasında yeni gelinler ve sünnet çocuğunun annesi sık sık kıyafet değiştirir ve oynar. Gecede en az 3-4 kez kıyafet değiştirilir. Eğlencenin sonlarına doğru sünnet çocuğu kına yakılması için hazırlanır. Çocuğun üzerindeki sünnet kıyafetleri çıkartılır ve kına gecesi için özellikle alınan pijama ve terlik giydirilir ve çocuk salona getirilir. Yeni gelinler ise “çitiyan mintan” adı verilen şalvar giyerler. Daha önceden bir kap içinde hazırlanmış kına yakın bir akraba tarafından alınır, üzerinde mum ve maytaplar yakılır, oynayarak salona getirilir. Çocuğun sağ elinin başparmağı, işaret parmağı ve orta parmağını kaplayacak şekilde kına yakılır ve çocuğun eli bağlanır. Kına işleminden sonra orada bulunanlar çocuğa para veya altın takarlar. Kına gecesi tülbent dağıtılır. Cumartesi akşamı şalvar gecesi yapılır. Bu gece ikram edilmek üzere yakın akrabalar düğün evine tatlı getirirler. Düğün evine gelenlere yemek verilir. Bütün yeni gelinler çitiyan mintan yani şalvar giyerler. Çalgılar çalınır ve oyunlar oynanır. Cumartesi gecesi mutlaka baklava ikram edilir. Düğün gününde ise, çocuk ilk önce yakın bir kadın akrabası, hala ya da teyze tarafından yıkanır. Yıkarken de diğer kadınlar def çalıp, türküler söyler. Sonra çocuğa sünnetlik kıyafetleri giydirilir. Eski adetlere göre, o gün pideler yenilir. Mevlit okunurken çocuk geziye çıkarılır. Çocuğu dedesi geziye çıkarır. Eğer dede torununu gezdiremezse, o zaman çocuğu dayısı arabayla gezdirir. Bazı erkekler düğüne neşe katmak için kadın kıyafetine girerler ve çocukla beraber gezinirken, halkı güldürürler. Çocuk sünnet olur ve yemek olarak genelde çorba, tas kebabı ve helva ikram edilir. Bundan sonra davetliler davul zurnayla uğurlanır (Ekinci; 2007:72-74).

SONUÇ

Eski geleneklere dayanan sünnet düğünleri, zengin ailelerin fakir ailelerin çocuklarını sünnet ettirmeleri ve onları düğüne davet etmeleri ile toplumsal dayanışmanın bir örneğini sunmaktadır. Düğünler, genellikle üç gün sürmekte ve coşkulu etkinliklerle geçmektedir.

Hazırlıkların iki hafta öncesinden başlaması, saz ekibi ve davul-zurna takımının bir hafta önceden ayarlanması ve hediyeliklerin önceden toplanması, bu geleneksel ritüelin ayrılmaz bir parçasıdır. Sünnet olan çocuğun dayıları, teyzeleri, halaları ve yeğenleri, düğünün birkaç gün öncesinden gelirler ve bu süreç topluluğun bir araya gelmesini sağlar.

Sünnet düğünü, geleneksel ritüellerle başlar, çocuk türkülerle yıkanır ve temiz elbiseler giydirilir. Daha sonra başlayan gezdirme, çalgılar, araba konvoyları ve halaylar eşliğinde devam eder. Bayrak süslemeleri ve bayrağın taşınması, bu ritüelin önemli sembollerinden biridir.

Kosova'da yaşayan Türklerin sünnet gelenekleri, bu topluluğun tarihini ve kültürel kimliğini korumak amacıyla önemli bir rol oynamaktadır. Sünnet törenleri, ailelerin ve topluluğun bir arada olma fırsatı bulduğu ve dayanışma duygularını pekiştirdiği anlamlı etkinliklerdir. Aynı zamanda, sünnet, çocukların yaşamlarındaki önemli bir adımı temsil eder ve toplumlarına entegre olmalarına yardımcı olur.

Sünnet gelenekleri, kültürel mirası gelecek nesillere aktarma görevini yerine getirir. Bu gelenek, çocuklara aidiyet ve kimlik duygusu kazandırırken, aynı zamanda aile bağlarını güçlendirir. Kosova'daki Türkler için sünnet, onların köklerini ve kültürel değerlerini sürdürmelerine yardımcı olur.

Kosova Türklerinin sünnet düğünleri, sadece çocuğun sünnet edilmesiyle ilgili bir olay değil, aynı zamanda toplumun bir araya gelmesini, dayanışma ve aidiyet duygularını güçlendirmeyi amaçlayan önemli bir kültürel gelenektir. Bu ritüel, toplulukların tarihlerini, kimliklerini ve kültürel miraslarını kutlama ve gelecek nesillere aktarma yolunda önemli bir rol oynamaktadır.

KAYNAKLAR

- Boratav, P. N. (1984). *100 Soruda Türk Folkloru (İnanışlar, Töre ve Törenler, Oyunlar)*. İstanbul: Gerçek Yayınevi.
- Chylinski, E. A. (1995). Sovyet Orta Asya'sında Aile Hayatının Bir Ritüeli:Sünnet. *Milli Folklor, Cilt:4 (Sayı:26)*, s.69-74.
- Çobanoğlu, Ö. (2000). *Halkbilimi Kuramları ve Araştırma Yöntemleri arihine Giriş (2. Basım)*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Ekinci, K. (2007). *Bursa'da Yaşayan Mamuşa Türklerinin Halk Kültürü*. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Eroğlu, E. (2008). *Prizren Türk Halk Kültüründe Geçiş Dönemleri (Doğum-Evlenme-Ölüm)*. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- İğciler, A. S. (2017). *Prizren'de Eski Halk İnançları*. Prizren: İmza Yayınevi.
- Kalafat, Y. (2008). Kosova ve Dünya Türk Gençlik Kurultayı Gözlemleri. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (Sayı:8 - Prof.Dr. M.Cihat Özönder'in Anısına)*, s.437-476.
- Malcom, N. (1999). *Kosova*. (Çeviren: Ö. Arıkan,) İstanbul: Sabah Yayıncılık.
- Malta Muhaxheri, N. (2019). Kosova Türklerinin Halk İnançlarında Doğum, Evlenme ve Ölüm. *9. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi - Gelenek, Görenek ve İnançlar (s. 233-239)*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü Yayınları: 390.
- Önen, A. M. (2006). Kosova'nın Nihai Statüsü: Tarihi Süreç Ve Günümüzdeki Gelişmelerin İncelenmesi. *Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*.
- Örnek, S. V. (2000). *Türk Halkbilimi (2. Basım)*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Recepoglu, A. S. (2001). *Kosova'da Türk Kültürü Veya Türkçe Düşünmek*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Tiliç, L. (1999). *Milliyetçiliğin Pençesindeki Kartal Kosova*. Ankara: Ümit Yayıncılık.